

Elisha

?

The Budget Proposal 1987

- Agriculture consumes some 70% of the 1.8 billion cm. - Mekorot supplies some 1 billion cm.
- water is defined in law as a public asset - the pricing system is specified in the law

Subsidies

Open subsidy - this subsidy is calculated to cover the difference between the real cost of water production and the price charged to the consumer.

covert subsidy - the difference between the real costs and the cost allowed according to the pricing practices derived from the law. The capital ^{invest} in the water economic regime is \$2 billion, thus capital depreciation on an annual basis is \$200 m. This depreciation cost is not included in the calculation of the utility of water production - it is not budgeted and is covered irregularly.

by consumers, through consuming the capital invested in the meter economy,

? Cross-cutting subsidy - consumers who consume meter whose production costs are lower than real production cost pay a subsidy which is then used as a general subsidy.

Another form is intersectoral subsidy, i.e. domestic consumers pay a subsidy to agricultural consumers.

Distortions which stem from the Pricing System.

- The capital invested in the meter system is \$2 billion, out of which \$1.2 billion is in Mexico. Because of the price distortion the system has not created a money fund which can be invested in the meter industry.
- Because of the low prices there is an increasing pressure to create new meter projects at an ever increasing utility cost - and an ever increasing leaning on state budgets.
- The low costs have increased demands and degradation of existing meter resources.

הצעת תקציב

לשנת הכספים 1987

ודברי הסבר

מוגשים לכנסת האחת-עשרה

תמיכות במחירי מצרכי יסוד
ובייצור חקלאי

והסעיפים הצמודים לו

חוברת
יח

ירושלים - שבת התשמ"ז - ינואר 1987

E 33
70
7484

הצעת תקציב

לשנת הכספים 1987

ודברי הסבר

- א. תקציב רגיל
תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי
- ב. הון חוזר לשינוי ערך מלאי
- ג. מפעלים עסקיים
הכנסות והוצאות של חשבונות הסחר
הממשלתיים

חוברת
ית

חלק ה': תמיכות ומחירי מים

דברי הסבר מפורטים ראה בספר התקציב למשק המים

א. כ ל ל י:

המים משמשים כמצרך קיומי למשקי הבית וכתשומות ייצור בחקלאות ובתעשייה. החקלאות צורכת כ-70% מכמויות המים המסופקות. סך צריכת המים בישראל מגיעה ל-1.8 מיליארד מ"ק, מזה מספקת חברת "מקורות" כ-1.0 מיליארד מ"ק.

מקורות המים המרכזיים של ישראל הינם אגן (אקויפר) החוף, אגן ירקון תנינים והכנרת, המופעלים כמערכת משולבת אחת.

המים מוגדרים בחוק כקניין הציבור, נתונים לשליטת המדינה ומיועדים לצרכי תושביה ולפיתוח הארץ.

עלויות ההפקה מחושבות בהתאם לכללים המפורטים בתקנות המים. העלויות הכלכלי המרכזי בתקנות אלה, הינו התעלמות מעלויות ההון של מערכת המים כחלק מעלות האספקה.

מחירי המים לשימושים השונים נקבעים בתהליך ציבורי ממושך המעוגן בחוק המים. הליך זה כולל התייעצות עם מועצת המים, דיונים בוועדות התנגדויות, אישור ועדת המים של הכנסת וחתימת שר החקלאות על התקנות.

ב. סבסוד המים

1. סבסוד גלוי - סבסוד זה נועד לכסות את הפער בין המחיר המירבי לבין עלויות המים המחושבות בהתאם לתקנות המים.

2. סבסוד סמוי - הפער בין העלויות הריאליות לבין העלות המחושבת בהתאם לתקנות המים. מלאי ההון המושקע במשק המים נאמד בכ-2 מיליארד דולר ועלות ההון המתחייבת ממלאי זה נאמדת ב-200 מליון דולר מידי שנה. מכיוון שעלות ההון איננה נכללת בעלות המים מוצא עצמו משק המים ללא קרנות פחת לחידוש. הסיבסוד האמור איננו מתוקצב ומועבר בצורה לא סדירה לצרכנים על ידי אכילת ההון המושקע במשק המים.

3. סבסוד צולב - על-פי תקנות המים נגבים הטלים אותם משלמים צרכני המים שעלות הפקתם נמוכה מהמחיר המירבי. היטלים אלה משמשים כחלק ממקורות הסבסוד הכולל.

סבסוד צולב נוסף הינו סבסוד בין סקטוריאלי, דוגמת סבסוד הסקטור החקלאי ע"י הסקטור הביתי. המלצות ועדת ג. יעקבי (ועדה ציבורית) משנת 1971 גורסות שיש להימנע מסבסוד מסוג זה ונציבות המים פועלת כל השנים בהתאם לעקרון הנ"ל.

ח ו ב ר ת י ח

<u>ע מ ו ד</u>	<u>ת ו כ ן</u>
2	32 תקציב תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי
16	86 שינוי בערך המלאי
20	97 הוצאות חשבונות סחר ממשלתיים
28	97 הכנסות חשבונות סחר ממשלתיים
	<u>דברי הסבר</u>
41	סקירה כללית
50	חלק א' - תמיכות במחיר מצרכי יסוד
52	א. חלב בקר וצאן
57	ב. פטימים
63	ג. ביצי מאכל
67	ד. לחם
69	ה. תחבורה ציבורית
70	חלק ב' - עדוד הייצור והבטחת הכנסה לחקלאים
87	חלק ג' - חומרי גלם - חשבון מסחרי
98	חלק ד' - תמיכות אחרות
100	חלק ה' - תמיכות במים

Water Costs of Mewrat Plants.
 נתוני עלויות ממפעלי חברת מקורות.

Hidden Subsidy						Plant
סה"כ סיבסוד	*** עומק הסיבסוד הסמוי (פחת ראלי) Real Depreciation	*** עומק הסיבסוד הגלוי (חוק המים) open subsidy (Water Law)	** עלות המים כולל עלות הון סנט/מ"ק Cost including capital Cent/cm	* עלות המים בסנט/מ"ק Cost of water in cents		מפעל מקורות
Total Subsidy	ח ז ה א in percentages	א ב א	Capital Cent/cm	Cost of water in cents		
274	76	198	37.4	29.8		Shovalah שואבה
236	114	122	33.6	22.0		Nesher נגב
140	16	124	24.0	20.4		Eshkol אשתאול
139	55	84	23.9	18.4		Golden גולני
268	198	70	36.8	17.0		Arava ערבה
320	257	63	42.0	16.3		Ramat-Hazovim רמת-הגולן
89	57	32	18.9	13.2		Coastal Plant השפלה
112	85	27	21.2	12.7		Yarkon ירקון
37	36	1	13.7	10.1		Sharon שומרון
43	43	0	14.3	9.1		Acra-Shefaram עכו-שפרעם
0	0	0	6.4	3.8		Jordan Valley עמק-הירדן
0	0	0	5.2	3.5		Beth Shean בית שאן מעינות

Cost does not reflect capital depreciation

* עלות בהתאם לתקנות המים המתעלמות מעלות ההון כחלק מתעריף האספקה.

Cost according to the life span of the plant, incl. interest

** עלות הון בהתאם לאורך חיי המיתקן, 10 אחוז ריבית.

*** עומק סיבסוד = סובסידיה/מחיר, בהנחת מחיר המים - 10 סנט/מ"ק.

$$\text{water price} \left(\frac{10 \text{ Cents}}{\text{mc}} \right) / \text{subsidy cost} = \text{Total subsidy}$$

ג. העיוותים הנובעים ממערכת מחירי המים:

בשל העיוות במבנה מחיר המים ובשל רמת המחירים הנגזרת ממנו נגרמים עיוותים בתחומים שונים כמפורט להלן:

1. השפעות על מפת הגידולים - מבנה מחיר לא נכון כלכלית וסיבסוד כבד של המים (ראה טבלה בעמוד הקודם), גורמים לחקלאי הבודד לבחור בגידולים המשאירים בידיו יתרה לכיסוי מחיר המים ואף רווח (לאחר כיסוי כל עלויות הייצור האחרות). יתרת העלויות להפקת מים אמורות להיות מכוסות על ידי המדינה. חישוב כלל העלויות להפקת המים מייצג את בחינת הכדאיות למשק אותה לא רואה חקלאי וספק אם רואים אותה מקבלי החלטות במדינה.
2. העדר משאבים כספיים לחידוש המערכת - ההון המושקע במשק המים נאמד ב-2 מיליארד דולר, מזה למעלה מ-1.2 מיליארד דולר בחברת מקורות. בשל העיוות במבנה המחיר למים לא יצרה המערכת קרנות כספיות לחידושה ועם הזמן היא צפויה לעמוד בפני שוקת שבורה.
3. השקעות הון לא כלכליות - בתוצאה מהמחיר הנמוך לצרכנים והמחסור במים שנגרם עקב כך יש לחץ במערכת להקמת מפעלי מים בעלויות הולכות וגבוהות, תוך הישענות גוברת והולכת על תקציבי המדינה.
4. צריכת יתר והשחתת עתודת מים - רמת המחירים הנמוכה גורמת לצריכת מים הגבוהה מהיצע המים המתחדש. אספקת עודף הביקוש נעשית ע"י שאיבת יתר מהאגנים הגורמת להשחתת מקורות מים עקב התכלותם והמלחתם ולאובדן עתודות המים הדרושות לצרכני העתיד.

להלן צורת תחשיב הכדאיות לגידול כותנה מנקודת מבט החקלאי לעומת המשק הלאומי:

Negev Region איזור הנגב	The Huleh Region איזור חולה	Average cost for Cm in cents עלות הפקה ממוצעת למ"ק בסנטים.	
33.6	6.7	The National Economy I. משק לאומי, יתרה למ"ק	
22.4	28.6	Cost in the past Cost in 36/37	A. מחיר - 75 סנט לפאונד B. מחיר - 55 סנט לפאונד
7.3	10.3		
-11.2	+21.9	רווח/הפסד	
-26.3	+ 3.6	An Individual Farmer II. חקלאי בודד, יתרה למ"ק	
24.1	29	Cost in the past Cost in 35/36	A. מחיר 75 סנט לפאונד B. מחיר 55 סנט לפאונד
9.2	11.7		
		רווח/הפסד (הנחת מחיר 10 סנט למ"ק)	
+14.1	+ 19	A. מחיר - 75 סנט לפאונד	
- 0.8	+ 1.7	B. מחיר - 55 סנט לפאונד	

המסקנות מהתחשיב המפורט לעיל מראות על חוסר כדאיות כלכלית מבחינת המשק הלאומי גם ברמות המחירים הגבוהות שידע הענף בעבר.

הבהרות לטבלה:

- א. התחשיבים נעשו בשתי רמות מחירים: גבוהה אותה ידענו בעבר ונמוכה בהתאם לרמת המחירים בשנת הכספים 86/87.
- ב. מהתוצאות רואים, שמבחינת המשק הלאומי, הכותנה באיזור הנגב היתה גידול מפסיד גם ברמות המחירים הגבוהות. ברמת המחירים היום גם החקלאי הבודד מפסיד.
- ג. עלויות המים כמו שאר הנתונים הם ממוצעים. אולם יש לזכור שהעלות השולית של המים להשקיה בכותנה גבוהים בשיעורים ניכרים עקב "יום שיא" גבוה של הגידול הדורש כמויות מים גדולות בזמן קצר. "יום שיא" דוגמת זה מסופק בעלויות חשמל גבוהות בשל מיגבלת יכולת ההולכה של המערכת.
- ד. מעיבוד נוסף של הנתונים עולה כי הסיבסוד אותו מקבל המתישב הבודד באיזור הנגב דרך הסיבסוד של המים הוא \$ 29,500 בשנה. מספר זה מתקבל בהנחות הבאות:

- גידול זה דורש יום אדם לדונם.
 - אדם מועסק 250 יום בשנה.
 - דונם צורך 500 קוב מים.
 - הסיבסוד לקוב מים הינו 23.6 סנט למ"ק. (סבסוד כולל, עלויות הון ראליות)
 - רמת יבולים גבוהה מהמוצע - 600 ק"ג לדונם.
- מכאן $\$ 29,500 = 23.6 \text{ סנט/מ"ק} \times 500 \text{ קוב} \times 250 \text{ יום}$.

- ה. גם השיקול ההתישבותי שפיתוח המים עמד במרכזו נעשה פחות מובן. בגידול הכותנה מושקע פחות מיום עבודה לדונם לשנה. חלק מזה אף נמסר לביצוע בשכירות ובמרחק (שטחי המושבים המשותף וכד'). אילו נותקה התמיכה בהתישבות מאספקת המים אפשר היה עקרונית לעשות בה דברים גדולים ומועילים לעין ערוך גם בסקטור ההתישבותי.

ד. תקציב התמיכות לשנת 1987/88.

מסגרת תקציב התמיכות למחירי המים העומדת לרשות משק המים לשנת התקציב 1987/88 הינה 70,000 אלפי ש"ח. משרד האוצר מחוייב להזרים תקציב זה על מנת לכסות את הפער בין העלות לבין המחיר בלבד, תחת המיגבלה לתקציבית כאמור. העלות לצורך העברת הטובסדיה תחושב בהתאם לעקרונות המפורטים בתקנות המים.